

Motion till riksdagen
2007/08:N384

av **Karla López m.fl. (mp)**

Strategi för hantering av oljekulm (Peak Oil)

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att genomföra de åtgärder som Kommissionen mot oljeberoende tog fram 2006.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lägga fram ytterligare åtgärder för att minska oljeberoendet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att arbeta fram en samhällsstrategi som inriktar sig på att hantera oljekriser nära i tiden.¹

¹ Yrkande 3 hänvisat till FöU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Begreppet Peak Oil lanserades redan på 1950-talet av en amerikansk geolog inom oljebranschen, M King Hubbert, som utifrån avancerade geologiska och matematiska beräkningar kom fram till att oljeproduktionen i USA skulle nå sin kulmen 1970 och därefter minska. Peak Oil går ibland också under namnet Hubberts Peak. De dominerande ekonomiska intressena inom oljeindustrin försökte avfärda eller rent av förlöjliga Hubbert, men när det gäller USA:s oljeproduktion fick han helt rätt. Den nådde sin kulmen 1970 och har därefter stadigt och kontinuerligt minskat så att USA idag är en stor importör av olja. I USA:s utrikespolitik spelar oljan och behovet av att säkra oljeimporten en allt viktigare roll.

Vad är en Peak Oil?

Ett svenskt begrepp skulle kunna vara "oljans kulmen" eller "oljekulm", det vill säga den punkt när produktionen av olja från en enskild oljekälla, ett helt oljefält, en nation eller från alla världens oljeproducerande länder tillsammans når sitt maximum för att därefter avta. När Peak Oil nås har hälften av oljan utvunnits, hälften återstår. Peak Oil är den högsta punkten på den grafiska gausskurva som oljeproduktionen alltid kan åskådliggöras som. Hälften kvar, javisst, men oljan har den egenheten att den första hälften är betydligt lättare att ta upp ur ett oljefält än den andra hälften. Till att börja med kan oljan komma upp av eget tryck, men i gausskurvans utförsbana går det åt mer och mer energi för att ta upp oljan. Man måste pumpa upp oljan eller trycka in vatten under högt tryck i oljekällan för att över huvud taget få upp någonting ur den. Och den allra sista oljan går för det mesta inte ens att få upp. När det går åt mer energi att ta upp olja än vad den upptagna oljan ger då har oljekällan utvecklats till en "energy sink" och utvinningen blir meningslös.

Peak Oil i världen?

När det gäller hela världsproduktionen av olja spådde Hubbert att kulmen skulle nås någon gång på 1990-talet men mer aktuella och detaljerade prognoser placerar Peak Oil någon gång omkring år 2010. Att kulmen verkligen har nåtts kan man veta helt säkert först i efterhand, när konkreta siffror visar att produktionen verkligen har sjunkit. En del analytiker anser utifrån de senaste årens produktionssiffror att kulmen passerades redan under 2005.

Det som följer efter Peak Oil i världsskala är sjunkande produktion, kraftiga prishöjningar på olja och alla dess biprodukter, ökad internationell kamp om olja med ett antal åtföljande och otrevliga tänkbara scenarier.

Fel! Okänt namn på

Att det förr eller senare kommer en Peak Oil är alla överens om, men oljebranschens otroligt kapitalstarka och politiskt inflytelserika intressen, Big Oil, försöker dels skjuta tidpunkten för denna kulmen på en obestämmd framtid, dels bagatellisera de enorma ekonomiska, sociala och politiska konsekvenser som följer på Peak Oil.

Situationen idag

99 procent av den olja som produceras idag kommer från 44 länder. Av dem har minst 24 passerat kulmen – USA 1970, Ryssland 1987, Storbritannien 1999, Norge 2005. Kanske har också Saudiarabien redan gjort det. Den globala oljeproduktionen ligger idag på samma nivå som år 2000. Upptäckten av nya oljetillgångar nådde sin peak 1962. Idag konsumerar världen sex fat olja för varje nytt fat som upptäcks.

Industricivilisationen i sitt fundament bygger på billig olja och en del andra fossila bränslen. Själva industrin drivs av olja, alla transporter drivs av olja, det industriella jordbruket är helt och hållet baserat på olja (drivmedel och bekämpningsmedel) och fossil naturgas (konstgödning), den moderna sjukvården och läkemedelsindustrin drivs med olja, vattenförsörjning är beroende av olja, alla moderna krigsmakter bygger på olja, IT-industrin är extremt oljeberoende.

Två tredjedelar av oljan används till att transportera människor (till och från arbetsplatser, skolor, semesterorter med mera) och till att transportera de oljebaserade produkter som dessa människor framställer och konsumerar (livsmedel, datorer, möbler, mobiltelefoner, böcker och tidningar med mera). Resten av oljan används till att producera varor, värme eller el.

Produktionen av en enda bil kräver omkring 20 fat olja, drygt 3 000 liter. Att tillverka 1 gram mikrochip till en dator kräver 630 gram fossila bränslen. Att tillverka en persondator kräver 10 gånger datorns vikt i fossila bränslen. All plast framställs ur olja, och plast finns idag överallt i vår vardag.

Vi som lever i industrisamhället är, vare sig vi vill det eller ej, mer eller mindre delaktiga i denna snabba förtäring av icke förnybara resurser. Dagens genomsnittssamerikan lever på en sådan energinivå att det motsvarar arbetsinsatsen från 150 slavarbetare 24 timmar om dygnet!

Omställning till andra energikällor

Kol kommer möjligen att kunna användas under något eller några decennier (till priset av väldiga utsläpp av växthusgaser), men också kol kommer att nå sin peak före 2050. Kärnkraft bygger på uran som också är en ändlig resurs som kräver stora insatser av fossila bränslen för brytning, bearbetning, uppbyggnad, bygge av kärnkraftverk och dessutom ger otroligt svårhanterliga

Fel! Okänt namn på

radioaktiva restprodukter. Vindkraft och solenergi kan med känd och förutsebar teknologi bara i marginell mening ersätta olja.

Etanol eller vätgas anses inte som ett alternativ eftersom det krävs så mycket energi eller markareal för att framställa det. Och ändå måste en omställning gå snabbt eftersom oljeproduktionen redan kan vara på nedgång. När kulmen väl passerats får vi räkna med en nedgång med minst 2 procent om året – samtidigt som alltfler vill vara med och konsumera oljan. Bäddat för bråk och kris med andra ord.

Tänkbara skräckscenarion

Man kan räkna med kris på en rad områden: finansiell kris till följd av minskad energitillgång och kraftigt höjda energipriser, jordbrukskris till följd av chockhöjda priser på konstgödning och bekämpningsmedel med åtföljande minskad livsmedelsproduktion, dyrare transporter, stopp för nya vägbyggen och vägunderhåll, vägnät i förfall, lamslagen flygindustri, sammanbrott för elnäten som leder till kollaps för informationsinfrastrukturen. Minskad produktion av livsmedel tillsammans med troliga utbrott av pandemier kan leda till kraftig befolkningsminskning.

Nuvarande åtgärder

Kommissionen mot oljeberoende tog fram åtgärder för hur vi skulle minska Sveriges oljeförbrukning. Bland annat skulle man effektivisera energianvändningen i samhället med 20 procent till år 2020 och man skulle använda 25 till 40 procent mindre olja i industrin till samma år. Det är mycket viktigt att dessa åtgärder genomförs, men man måste komma ihåg att dessa åtgärder var kompromisser mellan olika intressegrupper och därför är dessa förslag inte så kraftfulla som de hade behövt vara. Om Peak Oil inträffar nära i tiden, kanske redan 2010 som de flesta befarar, då räcker inte dessa siffror – man måste vidta mer drastiska åtgärder. För när sedan problemet uppstår går det mycket fort, och vi har inte råd att stå där handfallna.

Stockholm den 5 oktober 2007

Karla López (mp)

Bodil Ceballos (mp)

Peter Rådberg (mp)

Jan Lindholm (mp)

Max Andersson (mp)

Ulf Holm (mp)